

ΧΑΝΟΝΤΑΣ

ΤΟ

ΕΔΑΦΟΣ

στα γκέτο των

το αίτημα για **ΑΣΦΑΛΕΙΑ**
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

ΑΝΟΙΧΤΗ

εισήγηση από την

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

στις 18 Δεκεμβρίου 2002

Απο την προστασία της ατομικής ιδιοκτησίας στην προστασία της κατανάλωσης

Το αίτημα για ασφάλεια ταυτίζεται με το αίτημα για προστασία της ατομικής ιδιοκτησίας. Η έννοια της ασφάλειας μόνο σαν τέτοια μπορεί να γίνει αντιληπτή στα πλαίσια του καπιταλιστικού κόσμου. Γι' αυτό στην προσπάθειά μας να δούμε τους όρους με τους οποίους αυτό ζυμώθηκε στο εσωτερικό της ελληνικής κοινωνίας σε πρώτη φάση και στο εσωτερικό των μητροπόλεων της δύσης στη συνέχεια, είναι αναγκαίο να σταθούμε σε μερικά χαρακτηριστικά της ελληνικής κοινωνίας και σε κάποια σημεία σταθμούς των δεκαετιών '80-'90. Ποιές ήταν δηλαδή εκείνες οι διεργασίες που έλαβαν χώρα σε σχέση με την ατομική ιδιοκτησία και την προστασία της συσσώρευσης, τότε και με ποιό τρόπο περάσαμε από την προστασία της προηγούμενης στην προστασία της κατανάλωσης; η κατανάλωση όχι σα μια διαδικασία στατική, αλλά σα μια σχέση δυναμική και βίαιη, αντανάκλαση της εξίσου βίαιης πραγματικότητας της παραγωγής.

Αυτός είναι ο λόγος που δεν θα αναφερθούμε στο φλέγον ζήτημα της "απειλής" της τρομοκρατίας. Αυτό που εδώ περισσότερο ενδιαφέρει δεν είναι να εξετάσουμε την κορυφή του παγόβουνου αλλά να δούμε με ποιο τρόπο και ενάντια σε ποιους, ζυμωνόταν για χρόνια ένα κλίμα "ανασφάλειας" σε σχέση με "απειλές" που προϋπήρξαν αυτής της τρομοκρατίας.

Μιλώντας για την ελληνική κοινωνία, ένα βασικό χαρακτηριστικό της συγκριτικά με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, είναι η διευρυμένη μικρομεσαία ιδιοκτησία, όπου επιπλέον ένα μεγάλο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού είναι εργοδότες, έμποροι, μεσάζοντες, ελεύθεροι επαγγελματίες ή αυτοαπασχολούμενοι. Επομένως η κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την αγροτική παραγωγή, στον πυρήνα των οποίων βρίσκεται η οικογένεια. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία έρευνας της EUROSTAT, ο αριθμός των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων ανέρχεται σε 735.811. Από αυτές 53.63% είναι επιχειρήσεις αυτοαπασχόλησης, 43.85% απασχολούν 1-9 άτομα, 2.15% απασχολούν 10-49 άτομα και μόνο 0.37% απασχολούν 50-249 άτομα. Η συμβολή δε των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην απασχόληση της Ελλάδας φτάνει τα 1.712.446 άτομα, αριθμός που υπερβαίνει κατά πολύ το 50% του ενεργού εργατικού δυναμικού. Αν σε αυτό το νούμερο προσθέσουμε την "μαύρη εργασία" σε τέτοιες επιχειρήσεις, γίνεται σαφής ο κεντρικός χαρακτήρας της μικροϊδιοκτησίας στα πλαίσια της ελληνικής κοινωνίας - οικονομίας. Τί σημαίνει αυτό; Ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας, ιστορικά, δεν μπορεί παρά να ταυτίζεται με την υπεράσπιση της

ατομικής ιδιοκτησίας. Διαπίστωση χρήσιμη τόσο όσον αφορά στους όρους συγκρότησής της, όσο και στις αλλαγές που έγιναν στο εσωτερικό της με την είσοδο των μεταναστών εργατών, αλλαγές στις οποίες θα επανέλθουμε παρακάτω.

*

Με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία υπήρξαν αθρόες κοινωνικές παροχές, μισθολογικές αυξήσεις, διόγκωση του δημόσιου τομέα μέσω προσλήψεων και κρατικοποιήσεις προβληματικών επιχειρήσεων, γεγονότα που δε δημιούργησαν μόνο ένα υποτυπώδες κοινωνικό κράτος, αλλά έφεραν στο προσκήνιο μια μεσαία τάξη. Η πολιτική αυτή θα αυξήσει τα δημοσιονομικά ελλείμματα και το εξωτερικό χρέος και θα οδηγήσει την οικονομία σε στασιμότητα ελλείψει παραγωγικών επενδύσεων και ανταγωνιστικότητας στη διεθνή αγορά.

Μετά το 1985 θα μπουں οι πρώτοι στοιχειώδεις κανόνες στην οικονομία και θα αρχίσει η πρώτη περίοδος λιτότητας, που εκτός των μισθωτών θα απειλήσει επίσης τη μικρομεσαία ιδιοκτησία και επιχειρηματικότητα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η θέσμιση των αντικειμενικών κριτηρίων και η επιβολή σοβαρών φόρων στην ακίνητη περιουσία για πρώτη φορά μετά την μεταπολίτευση. Παράλληλα αν και σε περίοδο λιτότητας (πάγωμα μισθών), παρατηρείται μια άνθηση στον τομέα των εκδόσεων που έχει να κάνει με τα lifestyle περιοδικά. Σκοπός αυτών των εντύπων είναι η προβολή ενός νέου τρόπου ζωής που αποενοχοποιεί τον πλούτο. Το ιδεολόγημα αυτό που βασίζεται στο τρίπτυχο “είμαστε νέοι, ωραίοι και πλούσιοι” δεν βρίσκει απήχηση μόνο στα μεσαία και πάνω στρώματα, αλλά και σε ένα μεγάλο μικροαστικό κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας, που μέσω του δανεισμού και των πιστωτικών καρτών είναι πρόθυμο να συμμετάσχει στο καταναλωτικό όργιο του ελληνικού ονείρου. Κοινωνικά αυτό δεν σημαίνει μόνο μια στροφή από την αποταμίευση/συσσώρευση στην ολοένα και αυξανόμενη κατανάλωση αγαθών αλλά και την απαξίωση ή υποτίμηση της έννοιας του εργάτη και μιας σειράς χειρωνακτικών επαγγελματιών. Πρότυπο γίνεται ο γιάππης και η “καθαρή” εργασία στον τριτογενή τομέα. Ωστόσο μέχρι τότε δε διαφαινόταν μια συγκεκριμένη διέξοδος από την ύφεση της ελληνικής οικονομίας.

*

Το '89 με τις κοινωνικοπολιτικές αλλαγές που συντάραξαν την Ευρώπη μετά την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ, θα δοθεί μια νέα προοπτική στην καπιταλιστική ανάπτυξη της ελληνικής κοινωνίας. Το

άνοιγμα των συνόρων και η είσοδος των μεταναστών θα προσφέρει φτηνά εργατικά χέρια στο εσωτερικό και ευκαιρίες επέκτασης του κεφαλαίου στις αγορές της ανατολικής Ευρώπης. Από τους αγρότες μέχρι τους μικροεργολάβους και τους νοικοκυραίους, η μικρομεσαία δημοκρατία έχει την πρωτοπορία στη διαχείριση της υποτιμμένης εργασίας όπως και στη ρατσιστική προπαγάνδα και βία κατά των ξένων εργατών. Αυτό το φαινόμενο δεν είναι ανεξήγητο. Η ανταγωνιστικότητα των μικρών επιχειρήσεων (η συμπίεση του κόστους δηλαδή) βασίζεται κατά κύριο λόγο στα φτηνά εργατικά χέρια: της συζύγου και των παιδιών στο παρελθόν, των μεταναστών εργατών τώρα. Αυτή η μικροαστική τάξη ήταν πρωτοπόρα και στο αίτημα για περισσότερη ασφάλεια που προέκυψε μέσα από τη δήθεν εγκληματικότητα των μεταναστών και την απειλή της ατομικής ιδιοκτησίας που όμως κύριο σκοπό της είχε την συντήρηση του υπάρχοντος καθεστώτος και την περαιτέρω κοινωνική και οικονομική υποτίμησή τους.

*

Η μετάβαση στη δεκαετία του '90 σηματοδοτεί σειρά σημαντικών αλλαγών. Για τον καθοριστικό ρόλο των μεταναστών εργατών μιλήσαμε προηγούμενα. Αυτό που εδώ αξίζει να εντοπίσουμε είναι με ποιο τρόπο η παρουσία των μεταναστών συνδέεται όχι μόνο με την προστασία της συσσώρευσης αλλά και με αυτή της κατανάλωσης. Οι μετανάστες, εργάτες εκ των προτέρων υποτιμημένοι, δεν αποτέλεσαν μόνο μια "απειλή" για την ατομική ιδιοκτησία. Την ίδια στιγμή ως τέτοιοι, "απειλούσαν" τον παγιωμένο πλέον λευκό τρόπο κατανάλωσης, "λέρωναν" με την παρουσία τους το αποστειρωμένο περιβάλλον των καταναλωτών. Το "δικαίωμα στην κατανάλωση", υλική έκφραση της λεηλασίας, είτε εντός των συνόρων, είτε εκτός αυτών μέσω του χρηματιστηρίου, αποτέλεσε το πρόταγμα γύρω από το οποίο χτίστηκε το νέο αίτημα για ασφάλεια. Ενάμιση εκατομύριο παίκτες του χρηματιστηρίου, δεν θα μπορούσαν παρά να διεκδικούν δυναμικά το "δικαίωμά" τους στον εύκολο και γρήγορο πλουτισμό.

Μετά την κατάρρευση της φούσκας του χρηματιστηρίου οι όροι με τους οποίους τίθεται αυτό το αίτημα αλλάζουν. Από τη μία οι δυνατότητες συσσώρευσης έχουν από καιρό εκλείψει· από την άλλη διάχυτη ανασφάλεια επικρατεί για τις προοπτικές κατανάλωσης. Μοιραία το αίτημα για ασφάλεια γίνεται κάτι παραπάνω από κεντρικό.

Αλλαγές στο θεσμικό-νομικό πλαίσιο Επαναπροσδιορισμός της έννοιας της εγκληματικότητας

Η ελληνική εκδοχή του αιτήματος για ασφάλεια αναδιαρθρώνει τις πολιτικές της γύρω από τη δημόσια τάξη. Θεωρούμε ότι οι αλλαγές γύρω από το ζήτημα αυτό και πολύ περισσότερο το πώς αυτές εκφράζονται, αποτελεί ένα ποιοτικό άλμα και όχι απλά μια εντατικοποίηση των ήδη υπάρχουσων πολιτικών γύρω από το ζήτημα.

Κατ' αρχήν διαπιστώνουμε αλλαγές στο επίπεδο των θεσμών. Έχουμε νέες ρυθμίσεις, διατάξεις, νόμους γύρω από τη δημόσια τάξη που ψηφίζονται και εφαρμόζονται στην ελληνική επικράτεια, καθώς και αποφάσεις διεθνών οργανισμών, μέλος των οποίων είναι και η Ελλάδα.

Πριν από 1,5 περίπου χρόνο ψηφίστηκε ο νόμος για την “καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος” (αντιτρομοκρατικός). Το προφανές είναι ότι ο νόμος αυτός αναβαθμίζει τις αστυνομικές και δικαστικές εξουσίες. Πρακτικές της αστυνομίας και των δικαστών που ως τώρα χρησιμοποιούνταν άτυπα, παρ' όλο που ήταν παράνομες, τώρα νομιμοποιούνται και κατοχυρώνονται σαν εργαλεία αστυνομικής και δικαστικής διερεύνησης. Ένα καινούριο και σημαντικό στοιχείο αυτού του νόμου είναι ότι εξομοιώνει μία γκάμα “παραβατικών συμπεριφορών”, οι οποίες προηγουμένως ήταν διαχωρισμένες ποινικά, από τη μία, ενώ από την άλλη ακριβώς επειδή τις εξομοιώνει, αναβαθμίζει το αξιόποino συγκεκριμένων πρακτικών. Για να γίνουμε πιο κατανοητοί, αυτό που ονομάζεται “οργανωμένο έγκλημα” περιλαμβάνει από τις “συμμορίες ανηλίκων” μέχρι τις δομές “μαύρης” συσσώρευσης, περνώντας και από συγκεκριμένες πολιτικές πρακτικές.

Επίσης αλλάζει ο νόμος για τη χρήση των όπλων από αστυνομικούς (ο προηγούμενος χρονολογείται από την Κατοχή) ο οποίος με το πρόγραμμα του ξεκαθαρίσματος του νομικού πλαισίου για το ζήτημα, ουσιαστικά οργανώνει την “αποδοτικότερη” και χωρίς νομικές κυρώσεις χρήση τους. Η έκδοση διαβατηρίων είναι άλλος ένας τομέας που περνάει στα χέρια της ΕΛ.ΑΣ, για λόγους ασφαλείας όπως λέγεται από αρμόδιους.

*

Πριν, μετά αλλά και παράλληλα με τις ελληνικές αλλαγές προωθούνται παρόμοιες ρυθμίσεις σε μεμονωμένα κράτη αλλά και διεθνείς οργανισμούς. Τα θέματα που πέφτουν στο τραπέζι είναι τα ίδια: οργανωμένο έγκλημα, τρομοκρατία, σε διάφορες δοσολογίες που αντανακλούν

τις επιμέρους στοχεύσεις και επιδιώξεις κάθε κράτους και συμμαχίας κρατών ξεχωριστά. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε: α) την διάσκεψη του ΟΗΕ για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, στο Παλέρμο της Ιταλίας το 2000 β) τη σύνοδο των υπουργών Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Ε.Ε τον Δεκέμβρη του 2001, όπου αποφασίστηκαν μια σειρά μέτρων για την καταπολέμηση του οργ. εγκλήματος και της τρομοκρατίας γ) τις διασκέψεις για την συνεργασία και την ασφάλεια στην Ν.Α. Ευρώπη, με κύριο θέμα το οργανωμένο έγκλημα στα Βαλκάνια δ) την συμφωνία Ελλάδας-Τουρκίας για την επαναπροώθηση λαθρομεταναστών, που ξεκινούν από τα τουρκικά παράλια ε) τις αλλαγές στους αντιεγκληματικούς και αντιτρομοκρατικούς νόμους διαφόρων χωρών πριν και μετά την 11/9.

Ως απάντηση λοιπόν στις ντόπιες και διεθνείς προκλήσεις και απαιτήσεις της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, προσλήφθηκαν χιλιάδες νέοι αστυνομικοί και δημιουργήθηκαν νέα σώματα με καλύτερο εξοπλισμό και εκπαίδευση που, υποτίθεται, θα απαντούν στις νέες ανάγκες. Μέχρι και ο στρατός έχει ρόλο σ' αυτό το πεδίο, καθώς ο νόμος για τους ολυμπιακούς αγώνες του δίνει ενεργό συμμετοχή.

*

Σ' αυτό το σημείο χρειάζεται να ξεκαθαρίσουμε το τι εννοείται λέγοντας "οργανωμένο έγκλημα". Διαπιστώνουμε ότι πρόκειται για μια κατασκευή, στην οποία υπάρχουν σκόπιμα μεγάλες αοριστίες, που συγκεκριμενοποιούνται και ξεδιαλύνονται όταν και όπως υπάρχει ανάγκη. Δεν υπάρχουν διαβαθμίσεις σ' αυτό, ούτε κίνδυνοι μικρότερης σημασίας: έτσι όποτε καταγράφεται κάτι οδηγεί σε γενικεύσεις και υπερβολές. Οι ιδεολογικοί μηχανισμοί, έχουν "διαπρέψει" σ' αυτό το πεδίο, είτε αφορά την "εγκληματικότητα των μεταναστών", είτε αφορά τις "συμμορίες ανηλίκων", είτε την "τρομοκρατία", είτε όποιο άλλο ζήτημα μπορεί να βοηθήσει ώστε, διογκούμενο και μυθοποιούμενο να προσανατολίσει στο ποια είναι τα προβλήματα και ποιες είναι οι λύσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση τους. Έχουμε δηλαδή ένα σχήμα αυτοαναπαραγόμενο, το οποίο ορίζει τα προβλήματα για να δώσει τις λύσεις και το αντίθετο. Δεν πρέπει επίσης να διαφύγει της προσοχής μας ότι το οργανωμένο έγκλημα, καθώς γίνεται αντικείμενο συζήτησης σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, συνδέεται άμεσα με την εσωτερική και διεθνή ασφάλεια, η οποία είναι και το ύψιστο αγαθό στις μέρες μας. Φαίνεται όμως ότι το πώς αξιολογούνται και που εδαφικοποιούνται οι "απειλές" έχει να κάνει με τις προτεραιότητες κάθε κράτους/αφεντικού ξεχωριστά.

Στην συνέχεια μπορούμε να μιλήσουμε για την προϊστορία της "μι-

κρής εγκληματικότητας". Σε Αμερική και Δ.Ευρώπη έχει χυθεί πολύ μέλανι τα τελευταία χρόνια σε μια προσπάθεια να θεωρητικοποιηθεί/ιδεολογικοποιηθεί αυτή ακριβώς η εγκληματικότητα, προσπάθεια για την οποία θα μιλήσουμε πιο κάτω. Αυτό που μας ενδιαφέρει εδώ είναι ότι η "μικρή εγκληματικότητα" παρουσιάζεται ως προστάδιο της "μεγάλης" (ίσως μπορούμε να δούμε κάποιες ομοιότητες μ'αυτά που λέγονται για τα ναρκωτικά). Έτσι χρεώνουν σε απείθαρχες ομάδες του πληθυσμού (οι οποίες είναι τέτοιες λόγω των συνθηκών της ζωής τους) μια εν δυνάμει "εγκληματική συμπεριφορά". Καθόλου τυχαία πρόκειται για τις ίδιες ομάδες, οι οποίες "τύγχαναν" της φροντίδας του κοινωνικού κράτους. Δηλαδή έχουμε την μετάβαση από ένα κράτος "κοινωνικό", σε ένα πιο φιλελεύθερο, και την έκφραση αυτής της μετάβασης στο τομέα της δημόσιας τάξης. Μιλώντας για την Ελλάδα, δεν μπορούμε να δούμε ένα κοινωνικό κράτος αντίστοιχο των ευρωπαϊκών, γιατί οι παροχές του κοινωνικού κράτους αλα ελληνικά, σε καμία περίπτωση δεν είχαν χαρακτηρίσει οργανωμένης κοινωνικής πρόνοιας. Αναφέρουμε ότι από το 1992 έχει παρθεί απόφαση για θέσεις κοινωνικών λειτουργών, οι οποίες ποτέ δεν καλύφθηκαν. Εν τω μεταξύ ομολογείται ότι κάθε κρατούμενος στοιχίζει 250.000 δρχ μηνιαίως. Παρεπιπτόντως έχουν αναγγελθεί 17 νέες φυλακές, για την αποσυμφόρηση των ήδη υπάρχουσων και σχεδιάζεται η μεταφορά τους, καθόλου τυχαία, έξω από τις πόλεις. Είναι προφανές ότι η στρατηγική γύρω από το ζήτημα έχει φύγει από τις αρμοδιότητες του κοινωνικού κράτους, το οποίο δεν υπάρχει πια ούτε σαν φαντασίωση και κατευθύνονται προς πιο βίαιες μορφές διαχείρισης του "προβλήματος"

*

Σ' αυτό το σημείο θα θέλαμε να τονίσουμε ότι η ποιοτική διαφορά σε σχέση με το παρελθόν, συνίσταται στην αλλαγή της οπτικής του κράτους όσον αφορά την παραβατικότητα. Στο πρόσφατο παρελθόν τόσο η αστική νομοθεσία, όσο και η πρακτική της αστυνομίας θεωρούσαν μια πράξη εγκληματική, τη στιγμή που αυτή λάμβανε χώρα και είχε ως κύριο γνώρισμα το στιγμιαίο και το εξατομικευμένο της πράξης, που άρχιζε και τελείωνε στα στενά πλαίσια της ίδιας της πράξης. Συνεπώς εγκληματικότητα θεωρούνταν το πλήθος των αξιόποινων που απειλούσαν τη δημόσια τάξη και αποδιδόνταν σε μεμονωμένους δράστες.

Η σημαντική αλλαγή που εντοπίζεται σήμερα είναι πως έγκλημα δεν θεωρείται μόνο το πλήθος των αξιόποινων πράξεων, αλλά όλο το πλήθος συμπεριφορών και στάσεων που "δημιουργούν" τις προϋποθέσεις της όποιας συγκεκριμένης εγκληματικής συμπεριφοράς. Μεγάλα κομμάτια πληθυσμού στο εσωτερικό των μητροπόλεων, που βρίσκονται

στις παρυφές της καπιταλιστικής ευδαιμονίας, αποτελούν τον εν δυνάμει κίνδυνο της δημόσιας τάξης· δηλαδή οι τσιγγάνοι, οι μετανάστες, οι άνεργοι αποτελούν για τους κοινωνιολόγους της αστυνομίας το πρόβλημα της εσωτερικής ασφάλειας των λευκών πεζοδρομίων της μητρόπολης. Συνεπώς αμβλύνονται τα όρια των συμπεριφορών που πρέπει να τεθούν αρχικά για επιτήρηση και στη συνέχεια για καταστολή. Η ποσοτική αναβάθμιση αποτελεί στην ουσία μετατόπιση των ορίων της νομιμότητας. Η εν δυνάμει εγκληματικότητα ορίζεται πια συγκεκριμένα με ταξικά και φυλετικά χαρακτηριστικά. Δεν είναι πλέον απλά υπεύθυνος κάποιος που είναι φτωχός αλλά και ένοχος.

Το ζήτημα της ασφάλειας παίζει κεντρικό ρόλο στην οργάνωση του εσωτερικού των μητροπόλεων. Η επιχείρηση μητρόπολη ολοκληρώνεται με τους πλέον αντιδραστικούς όρους· ιδεολογικοί μηχανισμοί και προπαγάνδα, νέες τεχνολογίες και σύγχρονα μέσα παρακολούθησης, καθιστούν την πόλη ένα απέραντο κάτεργο χωρισμένο σε ζώνες παραγωγής και κατανάλωσης, σε περιοχές υψίστης ασφαλείας και παρατεταμένων ελέγχων. Οι φωταγωγημένοι δρόμοι, η επιτήρηση μέσα από κάμερες, το ιλλουστράσιόν και αποστειρωμένο ντεκόρ, δεν συνθέτουν απλά την απαλλοτρίωση των δημόσιων χώρων από τον κόσμο του εμπορεύματος· ταυτόχρονα αποτελούν μια διαρκή διαδικασία εσωτερίκευσης των νέων συνθηκών κοινωνικού ελέγχου. Σ' αυτές τις νέες συνθήκες, ένα μεγάλο μέρος του κοινωνικού ελέγχου φεύγει από τα χέρια του κράτους και της αστυνομίας, και περνάει στα χέρια του "πολίτη" που αφού δεν ανήκει στην κατηγορία του δυνάμει εγκληματία, καλείται να παίξει το ρόλο άλλοτε του φύλακα, άλλοτε του μπάτσου και άλλοτε του δικαστή. Ουσιαστικά έχουμε ένα νέο κοινωνικό στρώμα, το οποίο αφού έχει εμπεδώσει τις προσταγές της κυριαρχίας και της ασφάλειας, τελετουργικοποιημένα πια είναι ο πιο πιστός υπηρέτης τους. Ο "πολίτης" είναι πλέον υπεύθυνος για την προσωπική του ασφάλεια, μετατρέποντας το σπίτι του σε ένα μικρό απόρθητο φρούριο με σιδερόφραχτα παράθυρα και απόρρητες πόρτες ασφαλείας, έχοντας την ίδια στιγμή την απαίτηση να πράξει το ίδιο και ο διπλανός του. Διεκδικεί δυναμικά, το "δικαίωμά" του να εκτελεί με ασφάλεια τις καθημερινές δραστηριότητες του στα στρατόπεδα παραγωγής και κατανάλωσης, περιφρουρεί με ιδιαίτερο ζήλο την ασφάλεια της αισθητικής του αποστειρωμένου του κόσμου όταν νιώθει ότι αυτή απειλείται από κάθε λογής "σκουπίδια". Μοιραία η όποια μετατόπιση των ορίων της νομιμότητας όπως αυτή περιγράφηκε παραπάνω, τον αφήνει παγερά αδιάφορο, ακόμη κιαν αυτή σημαίνει ότι απειλούνται άμεσα "δικαιώματα και ελευθερίες" που μέχρι πρότινος θεωρούσε ιερά κι αδιαπραγμάτευτα.

Συμπερασματικά, δύο αλλαγές μπορούμε να εντοπίσουμε με βεβαιότητα: η πρώτη είναι ότι ο σύγχρονος κοινωνικός έλεγχος προσανατολί-

ζεται όλο και περισσότερο στον επαναπροσδιορισμό και τη διαχείριση απείθαρχων πληθυσμών και ομάδων κινδύνου, δίνοντας έμφαση στη χρήση ιδεολογιών και νέων τεχνικών γι' αυτό το σκοπό. Η δεύτερη αφορά στην αποσύνδεση του κοινωνικού ελέγχου απ' την παραδοσιακή διάκριση δικαίου - αδίκου, και στον προσανατολισμό του στη νέα διάκριση ασφάλειας - ανασφάλειας.

Το αίτημα "για περισσότερη ασφάλεια στις μητροπόλεις" σηματοδότησε, όπως σωστά περιγράφηκε παραπάνω, μια σειρά αλλαγών στο θεσμικό, νομικό πλαίσιο. Αυτό που αξίζει να δούμε είναι αν και κατά πόσο αυτές οι αλλαγές απαντάνε σε μια "πραγματική" αύξηση της εγκληματικότητας.

Ας ρίξουμε λοιπόν μια γρήγορη ματιά, στο τι λένε οι αρμόδιοι επί του θέματος, δηλαδή το ίδιο το υπουργείο δημόσιας τάξης. Σε δημοσίευμα της εφημερίδας Έθνος (31/01/2000), μελέτη του υπουργείου αναφέρει ότι στο λεκανοπέδιο Αττικής τα μεγέθη του 1999 σε σχέση με αυτά του 1998 όσον αφορά τις διαρρήξεις και τις κλοπές, είναι μειωμένα κατά 19.51%, ενώ μείωση της τάξης του 9% προκύπτει και για τις ληστείες. Σε πανελλαδική δε κλίμακα παρατηρήθηκε μείωση της τάξης του 25% στις ληστείες και 9% στις κλοπές. Ένα χρόνο μετά, στις 21/01/2001, παρουσιάζεται περαιτέρω μείωση· από συγκριτική μελέτη για τις χρονιές 1999 και 2000, προκύπτει μείωση στις ληστείες κατά 16.99%, στις κλοπές κατά 5,5%, στις κλοπές μοτοποδηλάτων κατά 17.6, και στις κλοπές τροχοφόρων κατά 19.9%. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται σε δημοσίευμα της εφημερίδας Ελευθεροτυπία (16/02/2001) όπου βάση άλλης μελέτης, για τις χρονιές 1998 - '99 - '00, παρατηρείται μια διαρκής μείωση της εγκληματικότητας ενάντια σε όσα εξαγγέλλονταν για επικείμενη αύξησή της. Πώς εξηγείται αυτή η αντίφαση; Το κλειδί της εξήγησης βρίσκεται στο μαγικό κόσμο της ιδεολογίας. Πιο συγκεκριμένα, για τις περιόδους που εξετάζουμε, τα παραπάνω νούμερα χρησίμευσαν προκειμένου να "αποδείξουν" τη συνετή και αποτελεσματική πολιτική του υπουργείου δημόσιας τάξης. Είναι δε σχεδόν βέβαιο, ότι για την ίδια περίοδο σε συγκριτικές μελέτες εξαμήνων για παράδειγμα, μπορεί να παρουσιαζόταν αύξηση. Το συμπέρασμα που αβίαστα προκύπτει είναι ότι οι όποιες αναφορές σε "πρόσφατες έγκυρες" στατιστικές μόνο ασφαλείς δεν μπορούν να θεωρηθούν. Τα νούμερα είναι χρήσιμα στην ιδεολογία αλλά σε καμμία περίπτωση δεν αντιπροσωπεύουν το τι πραγματικά συμβαίνει. Δεν κάνουμε εικασίες· όλες οι μελέτες που αφορούν τους δείκτες εγκληματικότητας τα τελευταία 20 - 30 χρόνια αποδεικνύουν το αυτονόητο, αυτό που εύκολα μπορεί κάποιος να αντιληφθεί όταν δεν έχει μολυνθεί από το μικρόβιο της ιδεολογίας: οι αυξομειώσεις είναι σχεδόν ανεπαίσθητες· ο τρόπος με τον οποίο αυτές γίνο-

νται αντιληπτές αφορά στο τι επιδιώκουν τα αφεντικά να προσδιοριστεί σαν έγκλημα και όχι φυσικά στη διάθεσή τους να “πατάξουν την εγκληματικότητα”.

Η “μηδενική ανοχή” στις μητροπόλεις της δύσης

Το ελληνικό μοντέλο, με τις όποιες ιδιαιτερότητες του, ακολουθεί σε γενικές γραμμές ένα κανόνα που εφαρμόζεται με αντίστοιχους όρους και στις υπόλοιπες δυτικές μητροπόλεις... Αξίζει να δούμε τα κοινά χαρακτηριστικά που διαπερνάνε το εσωτερικό τους όσον αφορά το αίτημα για ασφάλεια και το πως αυτό “ζυμώθηκε”.

Αυτό που παρατηρούμε με μια πρώτη ματιά είναι η διεύρυνση και σκλήρυνση της ποινικής παρέμβασής του κράτους. Ένα νέο ποινικό κοινό αίσθημα και μια σειρά από έννοιες σχετικές με τον έγκλημα, τη βία, και τη δικαιοσύνη, έχουν εισαχθεί στο δημόσιο λόγο την τελευταία εικοσαετία. Έννοιες όπως η “εγκληματικότητα των νέων”, η “βία των πόλεων”, η “μικροεγκληματικότητα”, ήρθαν να χαρακτηρίσουν κοινωνικές συμπεριφορές, απο την παρουσία των αστέγων και των «ανθρώπων των φαναριών», μέχρι τη «λαθρομετανάστευση» και κάθε είδους ταραχές στα «ευαίσθητα προάστια» (εννοώντας τα γκέτο) και έχουν ήδη ενσωματωθεί στο επιστημονικό λεξιλόγιο, αλλά και γενικότερα στο δημόσιο λόγο.

Η ασφάλεια δεν θα είχε τη σημασία που έχει σήμερα αν τα εργοτάξια της ιδεολογίας δεν έπαιρναν φωτιά ήδη από τη δεκαετία του '90, την ίδια στιγμή που γινόταν όλο και πιο ξεκάθαρη από τη μεριά των αφεντικών η εγκατάλειψη και των τελευταίων πολιτικών ενσωμάτωσης του λεγόμενου “κράτους πρόνοιας”. Πιο συγκεκριμένα, εκείνη την περίοδο υπάρχει μια έντονη κινητικότητα στην παραγωγή λόγου γύρω από την ποιότητα ζωής των κατοίκων των πόλεων, την ιερότητα των δημόσιων χώρων και την μικρή παραβατικότητα. Μέσα απο άρθρα εφημερίδων, εκδόσεις και ίδρυση ινστιτούτων επιστημονικών ερευνών, αρχίζει να πολυδιαφημίζεται “το πρόβλημα” της εγκληματικότητας των πόλεων, και δειλά δειλά στην αρχή οι κατευθύνσεις της “λύσης” του.

Ένα παράδειγμα: Ο Charles Murray, ήταν ένας άνεργος πολιτειολόγος μέτριας φήμης. Το ινστιτούτο Μανχάτταν (που ίδρυσε ο Antony Fischer-μέντορας της Μαργκαρετ Θάτσερ-και ο William Casey-που λίγο αργότερα θα γίνει διευθυντής της C.I.A.- το 1984), του πρόσφερε 30000 δολάρια και δυο χρόνια ηρεμίας για να γράψει το «*Loosing ground: Αμερικανική Κοινωνική Πολιτική 1950-80*». Στη συνέχεια το ίδιο ινστιτούτο οργάνωσε μια μεγαλειώδη διαφήμιση του βιβλίου στα ΜΜΕ. Προσλήφθηκε

ένας ειδικός στις δημόσιες σχέσεις για την προώθηση του βιβλίου, ενώ ένα εκατομμύριο αντίτυπα του βιβλίου στάλθηκαν τιμής ένεκεν σε δημοσιογράφους, ερευνητές και ειδικούς των κοινωνικών ερευνών. Ακολούθησαν πανεπιστημιακές διαλέξεις, συνεντεύξεις τύπου, συμμετοχή σε τοκ-σόου αλλά και συμπόσια με επιλεγμένους αντιπροσώπους της δημόσιας ζωής επί πληρωμή και με όλα τα έξοδα πληρωμένα... Σε αυτή τη διαδικασία δεν μπορούσε παρά να συμμετέχει και ο -εισαγγελέας τότε- Rudolf Julliani, που μερικά χρόνια μετά θα εκλεγεί Δήμαρχος της Ν.Υ. (το 1993), και θα γίνει από τους πió γνωστούς φορείς του νέου δόγματος για την αποκατάσταση της τάξης ...αυτού που ονομάστηκε και έγινε καθεστώς ως "δόγμα της μηδενικής ανοχής".

Παρόμοιες κινήσεις, ανάλογα και με τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας θα πραγματοποιηθούν στις μητροπόλεις όλου του δυτικού κόσμου. Η κεντρική ιδέα όμως παντού η ίδια. Απο τη μία, μια πολεμική ρητορική περί "ιερότητας του δημόσιου χώρου" και επανάκτησής του "ακόμα και με πόλεμο", και από την άλλη, διαρκής καταγγελία της μικροεγκληματικότητας και των φορέων της, των «ξένων επιδρομέων».

*

Παρόλα αυτά, οι στατιστικές των ιδίων των κρατών και διεθνών οργανισμών έδειχναν ότι η εγκληματικότητα ήταν στάσιμη, αν όχι σε ύφεση, παρά το γεγονός ότι αυτή η ποινική διεύρυνση είχε συμπεριλάβει ως ποινικά αδικήματα όλες τις παρεκκλίνουσες από την νέα νομιμότητα συμπεριφορές. Η Ν.Υ. για παράδειγμα που παρουσιαζόταν ως η μέκκα του εγκλήματος παγκόσμια, την ίδια στιγμή που οι εμπνευστές της «μηδενικής ανοχής» έβαζαν μπροστά τις ιδεολογικές μηχανές, ήταν 87η σε μια σειρά πόλεων σε σχετική λίστα του F.B.I. Στη Γαλλία η εγκληματικότητα των νέων το 1996 ήταν 18%, λίγο πιο κάτω από τα νούμερα του 1980...

Στις αρχές του 1990 και μέχρι το '97-'98 το δόγμα της μηδενικής ανοχής στην πράξη θα έχει ήδη γίνει «αναγκαία συνθήκη» για την αντιμετώ-

Μερικές δηλώσεις ευρωπαίων πολιτικών είναι αρκετά ξεκάθαρες:

Η μηδενική ανοχή θα καθαρίσει τους δρόμους μας... Ζητώ από τους ακυτσεζους να περπατούν με ψηλά το κεφάλι. Βρισκόμαστε σε πόλεμο και θα πρέπει να δώσουμε τη μια μάχη μετά την άλλη...ο απείρισκτος βανδαλισμός, τα γκράφιτι και τα σκουπίδια παραμορφώνουν τις πόλεις μας. Το μήνυμα είναι οπ από εδώ και πέρα αυτός ο τρόπος συμπεριφοράς δεν θα είναι πιά ανεκτός. Οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να έχουν ένα αξιοπρεπές σπιτικό και να ζούν σε μια αξιοπρεπή κοινότητα... (Sunday mail 10/2/99). Henry Mac Leish νεο-εργατικός υπουργός εσωτερικών "Οι πολωνοί έχουν αναπτύξει ιδιαίτερη δράση στην οργανωμένη κλοπή αυτοκινήτων, η πορνεία κυριαρχείται από τη ρώσικη μαφία, οι εγκληματίες στη διακίνηση ναρκωτικών προέρχονται συνήθως από τη νοτιοανατολική ευρώπη ή τη μαύρη αφρική. Δεν θα πρέπει να είμαστε πλέον τόσο δειλοί απέναντι στους ξένους εγκληματίες που συλλαμβάνουμε. Για όποιον καταπατά το δικαίωμα της φιλοξενίας που έχουμε, υπάρχει μόνο μια λύση: έξω και γρήγορα" Γκέρχαρντ Σρέντερ από προεκλογική ομιλία 7/97 Είναι σημαντικό να πούμε οπ δεν ανεχόμαστε πλέον τις ήσσονες παραβάσεις του νόμου. Βασική αρχή εδώ είναι να πούμε ότι, ναι, είναι δίκαιο να μη δείχνει κανείς ανοχή απέναντι στους άστεγους του δρόμου Τόνι Μπλέρ εφ. Guardian 10/4/97

πιση της «αστικής βίας» και θα μεταφραστεί σε ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση των σωμάτων ασφαλείας και κυριολεκτικά μηδενική ανοχή απέναντι σε ότι προσβάλλει την εικόνα της «λευκής δημοκρατικής πόλης». Θα αυξηθεί κατακόρυφα ο αριθμός των ανθρώπων που βρίσκεται στις φυλακές, θα χτιστούν νέες, που και αυτές με τη σειρά τους θα γεμίσουν, και τα δικαστήρια θα φτάσουν σε τέτοιο σημείο κορεσμού, μην μπορώντας να ακολουθήσουν τους ρυθμούς παραγωγικότητας της αστυνομίας.

Ο επαναπροδιορισμός των πράξεων που θεωρούνται ποινικά κολάσιμες αλλά και των τιμωριών που αυτές επισύρουν είχε ήδη γίνει μια νέα κοινωνική πραγματικότητα στα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας. Το επίκεντρο της καταστολής μετατοπίζεται, από τα αδικήματα με «άμεσο θύμα» στα αδικήματα χωρίς «άμεσο θύμα», όπως οι παραβιάσεις του νόμου περί ναρκωτικών, η παράνομη διαμονή αλλοδαπών, που αντιμετωπίζονται όλο και αυστηρότερα. Σε όλη την ευρώπη έχουμε αύξηση των καταδικασθέντων, επιμήκυνση του διαστήματος κράτησης και ακόμη μεγαλύτερη υπερφυλάκιση μεταναστών (ως ποσοστό μεταξύ των φυλακισμένων χωρίς αυτούς που κρατούνται περιμένοντας να απελαθούν) που φτάνει το 1999, στο 39% για την Ελλάδα, 38% στο βέλγιο, 34% και στο 32% αντίστοιχα για γερμανία και ολλανδία...

Σε κάθε καινούρια «επιστημονική ανακάλυψη» για την «αύξηση της εγκληματικότητας» υπάρχουν ήδη σε λειτουργία εκείνοι οι ιδεολογικοί μηχανισμοί -ΜΜΕ, οργανώσεις θυμάτων, δημόσιοι φορείς- που φέρνουν ξανά σε πρώτο πλάνο το αδιαμφισβήτητο πλέον κοινωνικό γεγονός, την έκρηξη της μικρής εγκληματικότητας...

*

Ο καταρχήν στόχος, όπως αυτός προσδιορίζεται από τους ίδιους τους φορείς αυτής της ιδεολογίας, παρουσιάζεται να είναι στην συντριπτική του πλειοψηφία προερχόμενος από τα γκέτο των μητροπόλεων, μετανάστες δεύτερης και τρίτης γενιάς. Το κοινό χαρακτηριστικό της πλειοψηφίας αυτών που παρουσιάζονταν ως στόχος, ήταν η ανεργία. Άνεργοι που δεν διεκδικούσαν το δικαίωμα στην εργασία, αλλά την αρνούνταν κάθετα ζώντας σε μια κατάσταση ημιπαρανομίας και αυτοαξιοποίησης. Άνεργοι μητροπολιτάνοι που αρνούσαν λόγω των αντικειμενικών συνθηκών το καπιταλιστικό όνειρο της παραγωγής και κατανόησης, και προτιμούσαν να βρίσκουν αυτά που χρειάζοντουσαν μέσα από ημιπαράνομες πρακτικές (μικροκλοπές, διακίνηση χαλός, κτλ) και τρόπους οργάνωσης, κινούμενοι σε μια λογική πιο συλλογικών μορφών αντιμετώπισης της καθημερινότητας στο εσωτερικό των γκέτο. Με επιπλέον καταγεγραμμένο στο ιστορικό τέτοιων φηγούρων τις κατά

καιρούς μαζικές επιθέσεις τους με κύριο στόχο την αστυνομία, επιθέσεις που μπορεί και να έδιναν το «κακό παράδειγμα» σε ένα τμήμα του «λευκού»-ας μας επιτραπεί ο όρος- προλεταριάτου των μητροπόλεων.

Για τους παραγωγούς της ιδεολογίας της «ασφάλειας» αυτό το καθεστώς ημιπαρανομίας έξω από την παραγωγή και αναπαραγωγή των καθεστωτικών λογικών και του συστήματος αξιών του δυτικού τρόπου ζωής, ήταν η απειλή και ο στόχος... Όμως παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζουμε σε αυτό το κομμάτι του προλεταριάτου κάποια ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά, θεωρούμε ότι δεν αντιπροσώπευε μία απειλή τόσο σοβαρή ώστε να δικαιολογεί μία τόσο μεγάλης έκτασης κινητοποίηση από την πλευρά των αφεντικών... Πιστεύουμε ότι ο στόχος πάει λίγο παραπέρα... Και μια σημείωση ακόμα: η μηδενική ανοχή όπου εφαρμόστηκε, παρουσίαζε κοινωνικά δυο διαμετρικά αντίθετες απόψεις. Στην Ν.Υ. για παράδειγμα (Ν.Υ. Times 16/03/99) το 72% των μαύρων θεωρούσε την αστυνομία μια βίαιη και εχθρική δύναμη που τους απειλεί, ενώ το 87% των λευκών αισθανόταν ομόψυχα ότι απειλείται λιγότερο μέσα στην πόλη του, χωρίς όμως αντικειμενικά αυτή η αίσθηση (των λευκών) να στηρίζεται σε μια πραγματικότητα...

Που “στοχεύουν”;

Το ιδεολογικό και κατασταλτικό οπλοστάσιο των αφεντικών αναδιαρθρώνεται. Εναντία σε συμπεριφορές και πρακτικές που μάλλον δεν είναι αρκούτσως απειλητικές. Εναντία σε «απειλές» που ενίοτε μυθοποιήθηκαν. Στοχεύοντας πού; Σίγουρα όχι στο κενό.

Οι λόγοι και οι αιτίες που αυτές οι πρακτικές μεγεθύνθηκαν ώστε να παρουσιαστούν σαν πραγματική απειλή για τα αφεντικά, βρίσκονται στην αναγκαιότητά τους να σχηματιστούν αρραγείς, αυστηρά οριοθετημένοι σχηματισμοί μάχης στο εσωτερικό των μητροπόλεων εναντίον κάθε είδους απειλών. Γιατί αν και είναι ολοφάνερο πως οι απειλές - οι όποιες απειλές - «πατάνε» περισσότερο στο φαντασιακό και πολύ λιγότερο στις υλικές συνθήκες, το αίτημα για ασφάλεια είναι πέρα για πέρα εδαφικοποιημένο.

Ο τρόπος με τον οποίο μεθοδεύτηκε από τα αφεντικά και ζυμώθηκε από τα κάτω το ζήτημα της «εγκληματικότητας» των μεταναστών για παράδειγμα, δεν σήμαινε μόνο «περισσότερους μικροαστικούς φόβους». Η αντιμετώπιση των μεταναστών σαν δύναμη εγκληματίες σήμαινε την ίδια στιγμή α) την από κάθε άποψη υποτίμησή τους, άρα και την μέγιστη δυνατή εκμετάλλυσή τους σαν εργάτες β) τη χωροθέτηση ενός σχηματισμού μάχης εναντίον τους. Ενός σχηματισμού

που συγκροτήθηκε πάνω σε κοινές αξίες, κοινά συμφέροντα, κοινές επιλογές πάντα σε σχέση με και ενάντια στους μετανάστες. Όταν αναφερόμαστε στο αίτημα για ασφάλεια στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών μητροπόλεων, είτε μιλάμε για την ασφάλεια του να συσσωρεύεις, είτε για την ασφάλεια του να καταναλώνεις, μιλάμε πάντα για μια κοινωνική σχέση που στον πυρήνα της βρίσκονται εγκατεστημένα μία σειρά από **κοινά** χαρακτηριστικά, που φανερά ή υπόγεια θέτουν τους υλικούς όρους για το που βρίσκονται τα **κοινά όρια της αστικής δημοκρατίας**. Αυτά τα όρια είναι που - όπως προαναφέρθηκε - όλη τη δεκαετία που πέρασε μετατοπίστηκαν προς τα δεξιά, με στόχο την εδραίωση της αντίληψης πως κάτω από τέτοιες συνθήκες (πανικού και έκτακτης ανάγκης) ένα ισχυρό κράτος που θα έχει εξασφαλισμένη την αμέριστη υποστήριξη των υπηκόων του είναι κάτι παραπάνω από αναγκαίο. Ικανό να υπερασπιστεί τις κοινές αξίες, νομιμοποιημένο να καταφύγει στη χρήση της βίας προκειμένου να προστατεύσει τις προηγούμενες από κάθε είδους απειλή.

*

Χρησιμοποιήσαμε παραπάνω το παράδειγμα της αντιμετώπισης των μεταναστών προκειμένου να περιγράψουμε πως αυτή η «απειλή» σηματοδοτεί τη συγκρότηση σχηματισμών μάχης στο εσωτερικό των μητροπόλεων. Στη συνέχεια θα θίξουμε το «φλέγον» ζήτημα της μικροεγκληματικότητας προσπαθώντας να ρίξουμε λίγο περισσότερο φως σε μια άλλη πτυχή του περίφημου αιτήματος για ασφάλεια και πού αυτό στοχεύει.

Η μικροεγκληματικότητα των φτωχοδιάβολων των μητροπόλεων που μέχρι πριν λίγα χρόνια αντιμετωπιζόταν σαν ένα φαινόμενο άλλοτε γραφικό, άλλοτε ψιλοενοχλητικό αλλά σε καμμία περίπτωση επικίνδυνο για τη συνοχή των δυτικών κοινωνιών, μετατράπηκε σε απειλή πρώτης γραμμής που έπρεπε να αντιμετωπιστεί άμεσα και αποτελεσματικά. Η εφαρμογή του περίφημου δόγματος μηδενικής ανοχής, πάνω σ' αυτή την «απειλή» δοκιμάστηκε στις ευρωπαϊκές κοινωνίες για πρώτη φορά. Το πόσο «σοβαρή» δε, είναι αυτή η απειλή φαίνεται τόσο από την πρόσφατη δήλωση του Χρυσοχοΐδη ότι «ο νέος μεγάλος στόχος της Δημόσιας Τάξης είναι η πάταξη της μικροεγκληματικότητας γιατί αυτό το είδος εγκληματικότητας είναι που συναντάει μπροστά του ο πολίτης και νιώθει ανασφαλής», όσο και από τον πρόσφατο νόμο περί οργανωμένου εγκλήματος βάσει του οποίου οι συμμορίες ανηλίκων θα διώκονται με αυτόν. Κι αν το πως η εγκληματοποίηση των μεταναστών εξυπηρετεί την από κάθε άποψη υποτίμησή τους είναι μέχρι ενός σημείου αυτονόητο, για την μικροεγκληματικότητα, την επετεία και την

αλητεία ίσως αξίζει να πούμε δυο λόγια παραπάνω.

Καταρχήν αξίζει να παρατηρήσει κανείς ότι δεν είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της δύσης που το ζήτημα της δημόσιας τάξης προσεγγίζεται κατ' αυτό τον τρόπο. Το δόγμα της μηδενικής ανοχής έχει τις ρίζες του αιώνες πριν. Τότε που οι «νόμοι περί αλητείας» καθιστούσαν παράνομο από τη μια μέρα στην άλλη ενός μεγάλο μέρος του λούμπεν προλεταριάτου των μητροπόλεων, οδηγώντας το κατευθείαν στις κρατικές φυλακές. Καθόλου τυχαία την ίδια περίοδο οι φυλακές από απλούς χώρους εγκλεισμού μετατρέπονται σε παραγωγικές μονάδες. Τα καταναγκαστικά έργα, οι κατασκευές δημοσίων έργων αμισθί από κρατούμενους είναι προϊόν αυτής της ιστορικής περιόδου. Τί έχουμε εδώ; Την από κάθε άποψη βίαιη ένταξη στην παραγωγή, κοινωνικών ομάδων που μέχρι τότε αρνούνταν να δουλέψουν. Οι ομοιότητες με το σήμερα είναι εμφανείς. Ένας μεγάλος αριθμός φυλακών στην αμερική και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν συνάψει συμβόλαια με πολυεθνικές εταιρείες, βάσει των οποίων το κόστος εργασίας είναι μειωμένο έως και 400% σε σχέση με αυτό της επίσημης αγοράς εργασίας. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η αλματώδης αύξηση των ιδιωτικών φυλακών τα τελευταία δέκα χρόνια, φυλακών οι οποίες όπως δηλώνουν ανώτατα διοικητικά στελέχη τους «είναι λογικό να επιδιώκουν να είναι κερδοφόρες, αφού πρόκειται για επιχειρήσεις που λειτουργούν στα πλαίσια της ελεύθερης οικονομίας». Αν σε αυτές τις εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα προσθέσουμε το γεγονός ότι γύρω από κάθε φυλακή υφαίνεται ένας ολόκληρος ιστός επίσημων και ανεπίσημων κύρια οικονομικών συναλλαγών (από τους δικηγόρους και τους πρεζέμπορους μέχρι την είσπραξη χρημάτων μέσω προστίμων για αδικήματα που μέχρι πρόσφατα δεν προβλεπόταν κάτι τέτοιο), τότε μάλλον μπορούμε να κρίνουμε καλύτερα, αν και κατά πόσο είναι συμφέρουσα για τα αφεντικά η στροφή από ένα κοινωνικό κράτος σε ένα πιο φιλελεύθερο.

Είναι βέβαιο ότι όσον αφορά το «αίτημα για ασφάλεια» αγγίξαμε μόνο κάποιες από τις ευαίσθητες χορδές του· αφήνοντας άθικτες κάποιες άλλες. Αυτό που θεωρούμε επιβεβλημένο να επισημάνουμε κλείνοντας, είναι ότι πρόκειται για μια σχέση ιστορικά και κοινωνικά προσδιορισμένη. Μια σχέση που αν και δεν είμαστε σε θέση να αναλύσουμε σε όλες της τις πτυχές, παρόλα αυτά μπορούμε να αντιληφθούμε τόσο την κεντρικότητά της όσο και κάποιες από τις άμεσες συνέπειές της. Είμαστε σε θέση να συνειδητοποιήσουμε ότι τα γυαλιά του παρελθόντος δεν αρκούν για να ερμηνεύσουν την πολυπλοκότητα μιας πραγματικότητας που βρίσκεται σε κίνηση. Κοιτάμε μπροστά... Και συνεχίζουμε...

...την εισήγηση επεξεργά-
στηκαν σύντροφοι και συ-
ντρόφισσες από τα μητρο-
πολιτικά συμβούλια οι
οποιοί-ες και φέρουν την
αποκλειστική ευθύνη για
την παρούσα έκδοση...

Μητροπολιτικά

συμβούλια

